

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

ЛІНЬ Яньвєня

«ОБРАЗНО-СТИЛІСТИЧНІ ТА ФОРМАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИЗАЙНУ ЧОЛОВІЧОГО КОСТЮМА КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»,

*представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 022 Дизайн галузі знань 02 Культура і мистецтво*

Актуальність дисертаційної роботи.

Взаємовплив європейської та китайської культур у мистецтві й дизайні має тривалу історію, починаючи з розвитку стилю «шинуазрі» наприкінці ХVІІ ст. та зберігаючи особливе значення взаємодії через моду і сьогодні – у часи глобальних перетворень і посилення інтеграційних процесів. Дослідження Лінь Яньвєня орієнтоване на цінності міжкультурного діалогу, що проявляється в дизайні чоловічого костюма кінця ХІХ – початку ХХІ ст.; його актуальність підтверджується необхідністю поглибленого вивчення та осмислення образно-стильових характеристик костюма в різних культурах з метою опанування творчого досвіду та збагачення проєктного інструментарію.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

За змістом та структурою дисертація здобувача повністю відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341, що зазначено у п. 5 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 222 позицій і додатку (48 ст., 264 іл.). Загальний обсяг роботи становить 243 сторінок, з них основного тексту – 157 сторінки.

У вступі сформульовано актуальність теми, об'єкт, предмет, обґрунтовано наукову новизну, методи, теоретичне і практичне значення дослідження. Мета роботи полягала у виявленні ключових образно-стилістичних, формально-конструктивних і естетичних характеристик

дизайну чоловічого одягу західного і східного зразка в досліджуваний період, встановлення їх взаємовпливів та тенденцій розвитку.

У *Розділі 1* охарактеризовано стан наукової розробленості теми, викладено джерельну базу та обґрунтовано методи дослідження. Слід відзначити, що дисертантом проаналізовано і використано значну кількість праць зарубіжних і українських науковців, які розкривають історичний розвиток форм чоловічого вбрання, його образно-стильові характеристики, закономірності формоутворення, особливості проєктування різних асортиментних груп одягу в окремі історичні періоди розвитку моди тощо. Серед візуальних джерел – групи моделей костюмів, представлених в журналах мод, у рекламі, на фото та відео-ресурсах провідних брендів і дизайнерів.

Значну увагу автор приділяє розгляду понять ідентичність, стать, гендер, маскулінність; подає види, ознаки, характеристики маскулінності як науково-обґрунтованої категорії, які впливають на образно-стилістичне вирішення чоловічого костюма, його асортиментне розмаїття та формування типових образів у сучасній чоловічій моді.

Розділі 2 присвячено еволюції типових образно-стилістичних характеристик чоловічого костюма на зламі XIX – XX століть. Виділення окресленого часового період автор обґрунтовує сформованістю основних формотворчих структур чоловічого костюма під впливом значущих історичних, економічних і культурних процесів у західноєвропейському суспільстві, що обумовило зміни в способі життя чоловіків, їх діяльності та потребах в одязі. Окреслено особливості історичного стилю «денді» в одязі, військового костюма та спортивного стилю в одязі. Автор розглядає розмаїття вбрання через типообрази, які сформувались і розвивались в контексті традиційної маскулінності, балансує між її класичними (елегантність, вишуканість) та неформальними (брутальність) характеристиками (с.87-88 дис.).

Цілком зрозуміло, що ґрунтовність викладу характерних специфічних відомостей щодо китайського чоловічого костюма з позиції «традиції – новаторство» у *Розділі 3*, – пояснюються тим, що автор є представником цієї культури. Надзвичайний інтерес з точки зору наукової новизни має розгляд шляхів проникнення європейських стильових елементів одягу в культуру костюма Китаю, зокрема, на прикладі «костюма Чжуншань» чи «тренчу Мао». На думку автора, даний взаємовплив визначає поступовий перехід дизайн-діяльності від концептуального монополізму в культурі одягу до більш демократичної культури моди (с.123 дис.).

Дисертантом виділено такі домінуючі тенденції у сучасній чоловічій моді Китаю: діджиталізація китайських брендів чоловічої моди (стала вимушеною необхідністю у період спалаху Covid-19), руйнування «кордонів» між чоловічим і жіночим в одязі або а-гендерна «нейтральність» одягу, використання різноманітних прийомів стилізації власної зовнішності з метою досягнення максимальної індивідуалізації образу, максимальна непомітність, знеособлення з метою уникати зайвої уваги від оточення та обмеження комунікації, переосмислення національної ідентичності через культурне утвердження (на прикладі «Руху Гуочао»).

У розділі 4 представлено тенденції розвитку дизайну чоловічого одягу в новій культурно-цивілізаційній реальності. Здебільшого, дослідник зосереджує свою увагу на новітніх образно-стилістичних та формально-естетичних трансформаціях чоловічого вбрання. На основі аналізу значної кількості візуального матеріалу, розміщеного на Інтернет-ресурсах дизайнерів, а також вербальних прогнозів щодо трендів, представлених різними аналітиками моди, він виокремив тренди, які будуть впливати на дизайн одягу найближчі роки. Серед них – тренд «вчорашнє завтра», тобто – ретро-тренд, який є оптимістичним відродженням епохи ранніх технологій; Refuse (відмова), насамперед, від непотрібних речей; багаторазове використання речей; реставрація речей; Reduce (зменшення споживання); Reuse (повторне використання) тих самих речей у різний спосіб; Recycle (переробка) речей; Rot (компостування), стосується утилізації зношених речей; тренд «Zine-culture» як поширена практика створення зінів (zine) у більшості західних країн; тренд щодо інспірацій «моди 1980-х» та ін.

Висновки дисертаційного дослідження ґрунтовно відображають його основні результати.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає у виявленні та систематизації змін щодо образно-стильового та формально-естетичного аспектів дизайну чоловічого одягу, зокрема, в окресленні методологічного підґрунтя формоутворення чоловічого костюму як об'єкту дизайну в контексті домінуючих уявлень про «маскуліність» як ключову характеристику гендерної ідентичності в моді; в обґрунтуванні засобів гармонізації різних елементів у структурі костюма, завдяки яким еволюціонує формотворчий процес, формуються стильові константи вбрання та типобрази чоловічої моди, у представленні результатів порівняльного аналізу формотворчих змін європейського і китайського чоловічого костюму,

демонстрації їх взаємовплив і залежність у чоловічій моді досліджуваного періоду культури одягу Заходу і Сходу.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у розширенні теоретико-методологічної бази з дизайну чоловічого костюма, зокрема, у розкритті відомостей щодо європейських особливостей чоловічого одягу та локальних характеристик у межах культури Китаю досліджуваного періоду. У роботі використано професійну термінологію, наведено порівняльні характеристики, належним чином оформлені посиланнями на джерела та зразки візуального матеріалу.

Практичне значення роботи. Результати дослідження можуть бути використані у розробці лекційних і практичних курсів з дизайну одягу, а також у якості першоджерел при створенні моделей чоловічого одягу, оскільки спираються на ґрунтовний аналіз і аргументацію, детальне вивчення художніх і технологічних прийомів європейських і китайських дизайнерів.

Мова та стиль викладення результатів.

Дисертаційна робота написана українською мовою; текст відповідає науковому стилю мови з логічною послідовністю викладу матеріалу, аргументацією, тлумаченнями, достовірністю. Робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Виклад матеріалу логічний, послідовний, повністю розкриває тему дослідження та надає відповіді на сформульовані завдання.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях.

Наукові результати дослідження висвітлено у 9-ти наукових публікаціях, з них 3 – у фахових виданнях України, 5 публікацій є результатом апробації під час участі у міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Таким чином, наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дотримання академічної доброчесності.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело. Дисертація пройшла перевірку сертифікованою програмою StrikerPlagiarism.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації:

1. Дисертантом застосована чимала кількість наукових праць українських дослідників як в огляді літератури, так і у висвітленні окремих аспектів роботи. Значно збагатило би роботу залучення досвіду українських дизайнерів чоловічого костюма, зокрема, провідного майстра – Михайла Вороніна;

2. Враховуючи стильове розмаїття чоловічого одягу зазначеного періоду, охарактеризоване у дослідженні, доцільно було би систематизувати різноманітні напрями костюма у структурну схему з метою відображення домінуючих тенденцій у той чи інший період;

3. Потребує уточнення вислів на ст. 84: «Протягом останнього десятиліття ХХ ст. класичний чоловічий костюм позбувся у своєму дизайні різнорідних запозичень і від спортивного стилю, і від стилю мілітарі» враховуючи те, що загальна структура класичного костюма мала незмінну організацію з початку ХХ ст. без включення елементів спортивного стилю.

4. Виходячи зі змісту роботи, автор зосереджував увагу на різних проявах чоловічої сутності в костюмі: окрім окресленої маскуліності це ще й «м'якша та гнучкіша концепція мужності», руйнування «кордонів» між чоловічим і жіночим в одязі тощо. Доцільніше було би закласти розмаїття змістовно-образних характеристик у позиції наукової новизни, що продемонструвало б ширший контекст результатів розгляду чоловічого костюма.

Висловлені зауваження мають виключно рекомендаційний характер та жодним чином не впливають на загальну високу оцінку дисертації.

Загальна оцінка роботи та її відповідність встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Лінь Яньвєня – здобувача ступеня доктор філософії на тему «Образно-стилістичні та формально-естетичні аспекти дизайну чоловічого костюма кінця ХІХ – початку ХХІ століття», виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності, є завершеним науковим дослідженням, сукупність теоретичних і практичних результатів якого розв'язує важливе наукове завдання щодо значення міжкультурного діалогу в дизайні костюма та суттєво збагачує мистецтвознавчу науку. Науково-методологічний інструментарій роботи, узагальнення і систематизація досвіду європейських і китайських дизайнерів, представлені результати щодо образно-стильових та формально-структурних характеристик чоловічого костюма досліджуваного періоду дають змогу вважати дослідження завершеним відповідно до поставлених мети і завдань та відкривають подальші перспективи для його продовження.

За актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною отриманих результатів дисертаційна робота Лінь Яньвєня повністю відповідає

вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 29 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р., а також п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Здобувач Лінь Яньвень заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 – Дизайн в галузі знань 02 – Культура і мистецтво.

Офіційний опонент:

Доктор мистецтвознавства,
професор кафедри мистецтва та дизайну костюма
Київського національного університету
технологій та дизайну

Т.Ф. Кротова

М.П. «_____» _____ 2024 року